

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAKUOČIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. IX-517 8, 11² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-2461(2)

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. kovo 27 d. sprendimo Nr. SV-S-1163 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 8, 11² straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-2461(2) (toliau – projektas) dėl šių priežasčių:

1. 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL 1994 L 365, p. 10) 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, „Kad pasiektų šioje direktyvoje nustatytus tikslus, valstybės narės imasi būtinų priemonių siekdamos užtikrinti, kad būtų įdiegtos sistemos, kurias taikant: a) panaudotos pakuotės ir (arba) pakuočių atliekos grąžinamos ir (arba) surenkamos iš vartotojų, kitų galutinių naudotojų ar atliekų srauto, kad jas būtų galima nukreipti į tinkamiausias atliekų tvarkymo operacijas; b) pakuotės ir (arba) surinktos pakuočių atliekos naudojamos, pakartotinai naudojamos ir perdirbamos“.

Dėl šių priežasčių, siekiant, kad užstato už daugkartines pakuotes ir užstato už vienkartinės pakuotes sistemos (toliau – užstato sistemos) būtų efektyvios, aplinkosauginiu ir socialiniu aspektu priimtinos, būtina užtikrinti pakankamą pakuočių, už kurias nustatytas užstatas, ir jų atliekų priėmimo vietų tinklą visoje šalyje. Todėl turi būti užtikrintos gyventojams patogiai išdėstytos minėtose užstato sistemose dalyvaujančių daugkartinių pakuočių ir vienkartinių pakuočių atliekų (toliau – pakuotės, kurioms taikomas užstatas) atidavimo ir užstato susigrąžinimo vietos ne tik gyvenamosiose vietovėse, kuriose veikia didelis skaičius įvairaus dydžio parduotuvių, bet ir miesteliuose bei kaimuose.

2. Projekto 1 straipsnyje siūlomu teisiniu reguliavimu siekiamos numatyti lengvatos kaimo parduotuvėms nustatytos 2019 m. gegužės 1 d. įsigaliojusi Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 8 straipsnio pakeitimo įstatymu Nr. XIII-681, kuris priimtas įvertinus tai, kad dauguma miestelių ir kaimų parduotuvių statytos pagal tipinius projektus, todėl jų bendras plotas vidutiniškai yra apie 60 kv. m. Pareigos priimti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, panaikinimas visoms kaimo parduotuvėms išbalansuotų veikiančias užstato sistemas ir panaikintų kaimo vietovių gyventojams galimybę patogiai savo gyvenamoje vietovėje atiduoti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, ir susigrąžinti užstatą.

3. Projekto 1 straipsnio 3 dalimi dėstomoje Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 8 straipsnio 4 dalyje siūlomi nustatyti diskriminaciniai, nuo gyvenamosios vietovės dydžio priklausantys atstumai iki artimiausio pakuočių pardavėjo, kuris priims pakuotes, kurioms taikomas užstatas, nes pažeidžiant lygiateisiškumo principą atstumą iki artimiausio pakuočių pardavėjo, kuris

priims pakuotes, kurioms taikomas užstatas, kaimų ir miestelių vietovėse siūloma nustatyti daugiau kaip 3 kartus didesnį nei miestuose.

Siūlomu teisiniu reguliavimu sudaromos prielaidos pakuočių pardavėjams piktnaudžiauti vykdant pareigą organizuoti pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimą nurodytu atstumu, skirtingai matuojant reikiamą atstumą iki artimiausios pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimo vietos ir vertinant, ar toks pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimas vykdomas laikantis projekto 1 straipsnio 3 dalyje dėstomos Įstatymo 8 straipsnio 4 dalies reikalavimų.

Projekto 1 straipsnio 3 dalyje dėstoma Įstatymo 8 straipsnio 4 dalimi siūlomu įtvirtinti teisiniu reguliavimu būtų sudarytos sąlygos pakuočių pardavėjams piktnaudžiauti skelbiant prekybos vietoje informaciją, kad pakuotes, kurioms taikomas užstatas, priima ir užstatą grąžina kitas pardavėjas, tačiau faktiškai nei vienas iš gyvenamoje vietovėje esančių pakuočių pardavėjų nevykdytų pareigos iš vartotojų priimti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, ir grąžinti užstatą.

Dėl projekte siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo būtų apribota vartotojų teisė pakuotes, kurioms taikomas užstatas, grąžinti patogiose vietose, nes grąžinti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, ir atsiimti užstatą vartotojai turėtų ne jiems įprastoje artimiausioje parduotuvėje, o kitoje, pavyzdžiui, už kelių šimtų metrų nutolusioje, parduotuvėje, o kaimo parduotuvėse neorganizuojant pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimo, tos vietovės gyventojams, norintiems grąžinti tokias pakuotes ir atsiimti užstatą, gali tekti važiuoti į tokių pakuočių priėmimo vietas, esančias artimiausiame mieste, kuris gali būti nutolęs keliolikos ar keliasdešimt kilometrų atstumu. Užstato sistemos bus efektyvios, jeigu gyventojai (įskaitant ir neturinčius automobilio) galės grąžinti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, ir susigrąžinti užstatą ne specialiose seniūnijos teritorijoje įrengtose vietose, o įprastinėse apsipirkimo vietose ar arti jų.

Dėl to neabejotinai sumažėtų užstato sistemų patogumas vartotojui ir tai turėtų neigiamos įtakos užstato sistemų efektyvumui, nes susidarę nepatogumai demotyvuotų vartotojus grąžinti pakuotes, kurioms taikomas užstatas. Tokiu atveju nebūtų pasiektas siūlomo teisinio reguliavimo rezultatas – „pakuočių užstato sistema pirmiausia turi būti patogi vartotojams“ ir „surinkimo priemonių prieinamumas turi būti kuo platesnis“.

4. Projekto 1 straipsnio 3 dalimi atsisakius Įstatymo 8 straipsnio 4 dalies nuostatos, reglamentuojančios pakuočių pardavėjų pareigą pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimą ir užstato grąžinimą organizuoti prekybos vietose ar teritorijose arba arti jų, tačiau ne didesniu kaip 150 m atstumu nuo prekybos vietų, užtikrinant tokias pačias kaip prekybos vietų darbo valandas, būtų apribota vartotojų teisė jiems patogiu pardavėjų darbo laiku grąžinti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, ir atsiimti užstatą. Dėl to neabejotinai sumažėtų užstato sistemų patogumas vartotojui ir tai turėtų neigiamos įtakos užstato sistemų efektyvumui.

5. Projekto 1 straipsnio 3 dalyje dėstomoje Įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje siūlomos įtvirtinti abstrakčios nuostatos, numatančios prievolę pakuočių pardavėjams iškabinti informaciją apie pakuočių grąžinimo vietą. Nustatant reikalavimą pakuočių pardavėjams prekybos vietoje teikti rašytinę informaciją apie tai, kaip pakuočių vartotojai gali grąžinti pakuotes, kurioms taikomas užstatas, pakankamas Įstatymo 8 straipsnio 7 dalyje numatytas reglamentavimas.

6. Projekto 2 straipsnio 1 dalyje dėstomame Įstatymo 11² straipsnio 2 dalies 1 punkte siūlomu įtvirtinti teisiniu reguliavimu automatinį priėmimą „kiekvieno kaimo seniūnijoje“ numatant tik vienkartinį pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atveju būtų nustatytos nelygiavertės užstato sistemų veikimo sąlygos bei kaimo gyventojams būtų apribota teisė tokiomis pat sąlygomis kaip vienkartinį pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atveju grąžinti ir daugkartines pakuotes, kurioms taikomas užstatas.

Seniūnija nėra administracinis vienetas, kuriuo būtų galima įvardinti visos Lietuvos Respublikos teritorijos suskirstymą. Pavyzdžiui, į seniūnijas nesuskirstytos Klaipėdos miesto savivaldybės, Panevėžio miesto savivaldybės, Alytaus miesto savivaldybės, Neringos savivaldybės, Visagino savivaldybės teritorijos. Siūlomos nuostatų formuluotės neužtikrintų pareigos įrengti bent vieną pakuočių, kurioms taikoma užstato sistema, priėmimo ir užstato grąžinimo vietą savivaldybių, nesuskirstytų į seniūnijas, teritorijose.

7. Projekto 2 straipsnio 1 dalyje dėstomame Įstatymo 11² straipsnio 2 dalies 1 punkte siūlomu teisiniu reguliavimu užstato už vienkartinės pakuotes administratoriui suteikiama teisė savo nuožiūra pasirinkti skatinimo priemonės siekiant, kad „kiekvieno kaimo seniūnijos“ teritorijoje veiktų bent vienas automatizuoto (nedalyvaujant žmogui) vienkartinių pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atliekų priėmimo ir užstato grąžinimo įrenginys. Toks teisinis reguliavimas sudarytų galimybes piktnaudžiauti, kad toks skatinimas apsiribotų, pavyzdžiui, formaliu užstato už vienkartinės pakuotes administratoriaus kreipimusi į gyvenamosios vietovės savivaldybės administraciją siūlant jai pasirūpinti automatizuoto (nedalyvaujant žmogui) vienkartinių pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atliekų priėmimo ir užstato grąžinimo įrenginio pastatymu. Todėl projektu siekiamas tikslas, kad „pakuočių užstato sistema pirmiausia turi būti patogi vartotojams“ ir „surinkimo priemonių prieinamumas turi būti kuo platesnis“, nebūtų pasiektas.

8. Nėra teisinio pagrindo nustatyti projekto 2 straipsnio 2 dalyje dėstomame Įstatymo 11² straipsnio 3 dalies 2 punkte siūlomą prievolę, nes pagal Įstatymo 8 straipsnio 2 dalį priimti vienkartinių pakuočių, kurioms taikomas užstatas, atliekas ir grąžinti užstatą įpareigoti vienkartinių pakuočių pardavėjai. Kiti subjektai, kurie nėra pakuočių pardavėjai, Įstatymu neįpareigoti vykdyti pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimą ir užstato grąžinimą.

Pagal pasaulinę užstato sistemų praktiką pakuočių, kurioms taikomas užstatas, priėmimo ir užstato grąžinimo funkcija atliekama pasitelkiant gerimais prekiaujančias parduotuves, nes:

1) vartotojui einant apsipirkti patogų nunešti ir tuščias pakuotes, kurioms taikomas užstatas,

2) piniginių operacijų atlikimas parduotuvėje nereikalauja papildomų užstato sistemos investicijų, nes parduotuvėje yra grynųjų pinigų kasa ir galimybė suteikti kasdienių prekių ar paslaugų už vartotojui priklausančią užstato sumą.

Neturėtų būti nustatomas naujas įpareigojimas sudaryti susitarimus su nauja subjektų grupe, kuri, kaip traktuotina pagal siūlomas projekto 2 straipsnio 2 dalyje dėstomo Įstatymo 11² straipsnio 3 dalies 2 punkto nuostatas, turėjo atitikti subjektai, siekiantys užsiimti užstato už vienkartinės pakuotes sistemos administratoriaus veikla, nes, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 4¹, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 11¹, 11², 12¹, 12², 12³ straipsniais įstatymo Nr. XII-864 (reglamentavusio užstato už vienkartinės sistemos veikimo pradžia) 15 straipsnio 6 dalies nuostatomis, užstato už vienkartinės pakuotes sistemos administratoriaus veikla siekiančių užsiimti subjektų statusą turėjo subjektai, kurie iki 2015 m. sausio 1 d. su Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija derino reikiamus dokumentus.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras

Administravimo departamento
direktorė
Agnė Jakaitė
2019-07-17

Administravimo departamento
organizacijos vystymo ir personalo
skyriaus vyriausioji specialistė
Regina Jurkonienė
2019-07-17

L. E. P. aplinkos ministro
patvirtas
2019-07-17